

ПРОДУКТИВНЕ ДОВГОЛІТТЯ КОРІВ ЖИРНОМОЛОЧНОГО ТИПУ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ХУДОБИ

Л.В. Пешук

Інститут розведення і генетики тварин УААН

Ефективність молочного скотарства значною мірою залежить від інтенсивності використання маточного поголів'я. При цьому головного значення набуває фактор тривалості господарського використання тварин, який впливає не тільки на економіку виробництва, але й на вдосконалення стад і порід. Від продуктивного довголіття корів залежить довічна продуктивність, кількісний і якісний ріст стада, обсяг капіталовкладень на його формування.

Аналіз господарських даних, проведений вченими багатьох країн, виявив, що період використання корів за останні 10 років щорічно скорочується на 0,1 лактації (в Україні у 1996 р. він становив 3,51 лактації). Розрахунки свідчать, що за умови, коли середня тривалість використання корів буде меншою за 2,5 лактації, то корови-матері почнуть вибувати зі стада раніше, ніж дадуть приплід їхні дочки. При такому становищі стадо перестає існувати як єдина біологічна система. Тому виникає проблема вивчення факторів, що зумовлюють тривалість періоду

господарського використання корів, і розробки заходів щодо її підвищення. Вирішити цю проблему можливо тільки шляхом поглибленого вивчення залежності продуктивного довголіття тварин від генетичних і паратипових факторів. До чинників, дія яких підпорядковується селекційній роботі, належать рівень продуктивності за першу лактацію, жива маса та вік першого отелення.

Зупинимося на першому чиннику. Первісток жирномолочного типу 1987 року народження племзаводу “Зоря” за надоем за першу лактацію було розділено на групи: I – 3001-4000; II – 4001-5000; III – 5001-6000; IV – 6001 і вище (до 3000 виявлено чотири корови, дві з яких вибули після другої лактації). Характер вікових змін у II і III групах був практично однаковим. Дані таблиці свідчать, що первістки I групи, хоч і підвищували продуктивність після I лактації на 44-39 %, але не досягли того рівня, як тварини IV групи.

Зростання продуктивності супроводжується напруженим процесом обміну речовин, спрямованим на синтез молока, тому в організмі корів виробляється “молочна” домінанта, яка пригнічує діяльність відтворних функцій.

Наші дані узгоджуються з даними Г.В. Звереві (1976) та Н.О. Gravert (1972): з підвищенням продуктивності зростає сервіс- (P<0,01) і міжотельний періоди відповідно на 17 і 26 днів (P<0,01), кількість осіменіння з розрахунку на одне запліднення (2,18 проти 1,67, P<0,01), знижується індекс плідності на 4,8 % (за Й.Дохі).

Інтенсивність роздою корів жирномолочного типу червоної худоби племзаводу “Зоря”

Лактація	Рівень продуктивності за першу лактацію											
	3001-4000			4001-5000			5001-6000			6001 і більше		
	n	Надій, кг	% росту	n	Надій, кг	% росту	n	Надій, кг	% росту	n	Надій, кг	% росту
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
I	40	3884	100	80	4551	100	68	5162	100	44	6620	100
II	37	5586	144	77	5019	110	66	5985	116	40	6566	99
III	30	5796	149	62	5446	120	49	6535	127	34	6778	102
IV	28	5444	140	52	5000	110	33	6092	118	30	5688	86

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
V	26	5625	145	39	4585	101	28	5175	100	14	5899	89
VI	15	5393	139	27	4155	91	15	4862	94	8	6141	93
VII	3	3859	99	18	4478	98	12	3126	61	-	-	-
VIII	-	-	-	6	3618	80	-	-	-	-	-	-
У сер.	5267	133		4824	105		5618	109		6393	96	

За коефіцієнтом молочності корови IV групи ((1276±63) кг) переважали ровесниць I групи на 532 і II – на 387 кг; корови III групи мали коефіцієнт 1049. У нашому досліді тривалість продуктивного використання корів до VIII отелення в I, II та III групах становила 7,5; 22,5 і 17,6 % від початкового поголів'я кожної групи.

Основними причинами були: хвороби статевих органів 37,8 (I) – 40,9 % (IV), неінфекційні хвороби 20,5 (IV) – 33,9 % (III), захворювання вим'я 17,9 (III) – 29,7 % (I), зоотехнічний і продуктивний брак 8,9 (III) – 32,5 % (I).

Незважаючи на те, що з підвищенням надоїв період господарського використання корів скорочується на 0,54 лактації, підтверджується висновок щодо ефективності добору корів за продуктивністю за першу лактацію на контрольно-селекційних дворах. Уся група корів з надоями 5001 кг і вище не тільки більше, але й значно довше впливатиме на селекційний процес, оскільки довічна продуктивність корів IV групи була на 1382-3685 кг вищою, ніж у I і II групах.

Проведені нами розрахунки з цього питання свідчать, що при господарському використанні навіть високопродуктивних корів із середніми надоями по стаду 5 тис. кг молока і вище за лактацію витрати на їх вирощування і утримання в продуктивний період окупляться лише після трьох отелень. Але за цей період прибуток в 1,8-2 рази перевищує витрати на вирощування тварин.

Виходячи з одержаних результатів, можна зробити висновок, що чим довше корова лактує, тим вигідніше її утримувати. Щодо племінних тварин це пов'язано також з одержанням від них більшої кількості високоцінного потомства. Тому зоотехнічна, ветеринарна і організаційно-господарська робота повинна бути спрямована на збереження здоров'я високопродуктивних тварин і підвищення тривалості їх життя.